

11. Žodžių reikšmės

Baikite pildyti lentelę: įrašykite, ko trūksta – žodį, apibrėžtį ar pavyzdį. Jei reikia pasinaudokite toliau pateikiamu tekstu.

Žodis	Apibrėžtis	Pavyzdys
apeigos mot., dgs.	visuma papročio nustatytų veiksmų ir poelgių, susijusių su šventinėmis ir buitinėmis tradicijomis ar <u>tikyba</u>	
įprotis vyr.		<i>Turiu įprotį rytais išgerti puodelį kavos.</i>
nuostata mot.	susiformavęs nusiteikimas vienodomis aplinkybėmis elgtis vienodai ar panašiai	
	žmonių (tautos ar grupės) įprastas elgesys tam tikrais atvejais, nerašyta elgesio norma	
polinkis vyr.	palinkimas, potraukis	
	malonumas; polinkis ką daryti	<i>Jo pomėgiai – keliauti ir mokytis kalbų.</i>
tradicija mot.		

ETNINĖ KULTŪRA, PAPROTYS, TRADICIJA, APEIGOS

Etninė kultūra – visos tautos (etnos) sukurta, iš kartos į kartą perduodama ir nuolat atnaujinama kultūros vertybių visuma, padedanti išlaikyti tautinį tapatumą bei savimonę ir etnografinių regionų savitumą. Etninės kultūros gyvoji tradicija – tautos paveldėtos kultūros perdavimas, jos kūrimas ir atsinaujinimas.

Kalbėdami apie kalendorines bei šeimos šventes, papročius, tradicijas, apeigas, dažnai suklūstame – ką reiškia viena ir kita?

Paskutinės trys sąvokos yra glaudžiai susijusios. Kai kuriuose leidiniuose galime rasti paaiškinimą, kad paprotys, tradicija – vienas ir tas pats žodis. Pirmasis – lietuviškas, antrasis – tarptautinis, kad tai liaudies sąmonėje, gyvenime giliai užsifiksavusios elgesio normos, taisyklės, visuomeninių veiksmų atlikimo tvarka.

Nijolė Borusevičienė 2001 m. Šiauliuose išleistoje knygoje „Lietuvių etninės kultūros bruožai“ šias dvi sąvokas išskiria, nurodydama, kad „**Papročiai** – įprasti, nusistovėję poelgiai, tapę nerašytomis elgesio normomis. Jie orientuoja žmogų į praeitį – tėvų, senolių, kitų žmonių elgesį.“. Pagal elgesio turinį skiriami darbo, švenčių, vardynų, vestuvių, laidojimo, pagal

paplitimą – etninės grupės, kaimo, šeimos, darbo kolektyvo, pagal poveikio būdą – ritualiniai, doroviniai, maldos ir kt.).

Tradicijas N. Borusevičienė įvardija kaip žmonių iš kartos į kartą perimamus ir tęšiamus tautos raiškos būdus ir formas. Būdingiausios apraiškos, anot jos, yra papročiai, apeigos, religiniai tikėjimai, mąstysena ir elgsena, vaizdiniai, simboliai, idėjos.

Apeiga savo turiniu artima papročiu, o kartais ją galima vadinti ir papročiu, bet tarp apeigų ir papročių gali būti ir skirtumų. Apeigas etnokultūros tyrinėtojai įvardija kaip visumą veikslių ir poelgių, susijusių su tradicijomis, siekiant išreikšti tam tikrą idėją, jausmus. Svarbiausias apeigos bruožas – jos simboliškumas. Paprotys tokios prasmės neturi.

Apeigos ir ritualai dažniausiai yra kilę iš senųjų tikėjimų, magijos. Vienais atvejais jos yra kiek daugiau išlaikiosios jų pirminę prasmę, kitais atvejais virtusios žaidimais, pramogomis.

Pagal <http://samogitia.mch.mii.lt/kultura/Kalendorius.htm>

Jeigu reikia, pasitikrinkite [čia](#), kaip pasisėkė.

<i>Žodis</i>	<i>Apibrėžtis</i>	<i>Pavyzdys</i>
apeigos mot., dgs.	<u>visuma</u> papročio nustatytų veikslių ir poelgių, susijusių su šventinėmis ir buitinėmis tradicijomis ar <u>tikyba</u>	<i>Joninių apeigos buvo atliekamos lauke, gamtos prieglobstyje.</i>
įprotis vyr.	įprastas elgesys ar veiksmas	<i>Turiu įprotį rytais išgerti puodelį kavos.</i>
nuostata mot.	susiformavęs nusiteikimas vienodomis aplinkybėmis elgtis vienodai ar panašiai	<i>Mūsų tokia nuostata – išnaudoti visas galimybes mokytis.</i>
paprotys vyr.	žmonių (tautos ar grupės) įprastas elgesys tam tikrais atvejais, nerašyta elgesio norma	<i>Senovėje buvo visur papročių teisė, bet dabar jos beveik nebėr, o vietoje papročių yra rašyta teisė, arba įstatymai.</i>
polinkis vyr.	palinkimas, potraukis	<i>Berniukas turi polinkį muzikai.</i>
pomėgis vyr.	malonumas; polinkis ką daryti	<i>Jo pomėgiai – keliauti ir mokytis kalbų.</i>
tradicija mot.	papročių, apeigų, vaizdinių, idėjų, simbolių <u>išlaikymas</u> , <u>perdavimas</u> iš kartos į kartą; tai, kas išlaikoma	<i>Jam labai patinka Kalėdų tradicijos.</i>